

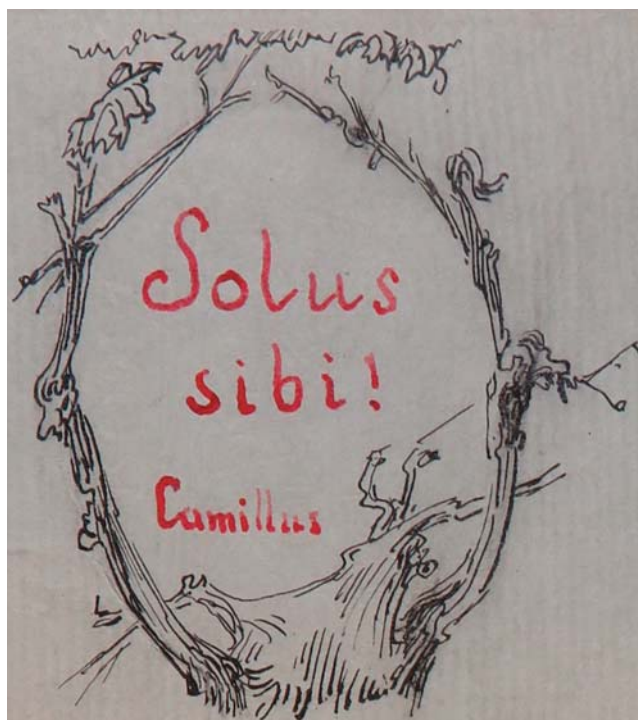
RUKOPIS PROF. KAMILA RYTÍŘE LHOTÁKA PRAMENY RODU LHOTÁKŮ ZE LHOTY A NA VYSOKÉ LHOTĚ

Obr. 1. Přední deska rukopisu. Foto: Jan Novotný.

Při poslední pravidelné inventarizaci rukopisného fondu evidovaného v Centrální evidenci sbírek bylo zjištěno, že rukopis sign. X A 41 zapsaný v původním ručně psaném lokálním katalogu rukopisné sbírky Knihovny Národního muzea pod názvem *Prameny rodu Lhotáků ze Lhoty*¹ je pozoruhodný účastí tří osob, které se podepsaly na formě zpracování knihy.

První z nich je autor rukopisu Kamil Lhoták (1876–1926), profesor farmakologie na pražské univerzitě. Knihu pramenů pojednávajících o osobnostech z rodu Lhotáků ze Lhoty a na Vysoké Lhotě sestavil dle úvodních slov ve válečném roce 1916 (ptá se např.: „*Má se český národ naložit zase do hrobu?*“). Vycházel ze zápisků svého otce, bratra a ze svých výpisků z listin, které našel v českých archivech. Dozvídáme se, že Matouš ze Lhoty byl Vladislavem II. Jagellonským v roce 1499 povýšen do vladyckého stavu a Jan Lhoták Ferdinandem II. v roce 1627 do rytířského stavu. Už v 18. století však rod Lhotáků zchudl a ztratil majetek i společenské postavení. Sbírkou výpisů z pramenů Lhotáků dedikoval svým vnukům, pravnučkám a potomkům příbuzných Lhotáků. V té době již měl s herečkou Annou Kouglovou čtyřletého nemanželského syna (pozdějšího známého malíře, grafika a ilustrátora Kamila Lhotáka), kterého celý život

Obr. 2. Kresba F. Bílka s vpiskem K. Lhotáka na předešlé knihy. Foto: Jan Novotný.

tajil.² Rukopis do Národního muzea daroval dle přírůstkové knihy KNM z roku 1926 sám Lhoták.³

Druhou osobností podílející se na vzniku knihy byl knihvazač, vydavatel bibliofilů a autor knih o historii knižní vazby a o její úpravě Ludvík Bradáč (1885–1947). Je známo, že své znalosti a zkušenosti zúročil ve vlastní dílně, kterou otevřel v Praze v roce 1908. Pozornost věnoval také vzdělávání svých kolegů a žáků, kteří v jeho stopách spolupracovali na bibliofilských vazbách spolu s výtvarníky. Dodnes je označován za dokonalého mistra svého řemesla.⁴ Lhotákův rukopis na ručním papíře Bradáč svázal a knižní blok nechal neořezaný. Lepenkové desky pokryl pergamenem.

¹ Kromě toho je rukopis evidován v listkovém katalogu rukopisů KNM. Naopak v současnosti není zachycen v žádném tištěném katalogu rukopisů KNM.

² Více: *Profesor farmakologie Kamil Lhoták* [online]. Terapie Digital [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.amreview.cz/review2/medicinska-review/profesor-farmakologie-kamil-lhotak.html>.

³ Rukopis byl do *Přirůstkové knihy* zapsán v srpnu 1926 pod číslem 4568.

⁴ *Čeští knihari 20. století* [online]. Městská knihovna Lohet [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <https://mkloket.cz/cesti-knihari-20-stoleti>.

Nakonec knihu vyzdobil grafik a sochař František Bílek (1872–1941), který se přes počáteční odmítání kritikou i veřejností vypracoval na nejvýraznější osobnost české symbolistické sochařské generace. Jeho díla jsou charakteristická užitím symbolistických spojení reálného a duchovního světa.⁵ S autorem rukopisu jej pojil přátelský vztah, jak dokazuje Lhotákova poznámka na posledním listu knihy: „*Znamení výzdobu provedl přítel mistr František Bílek podle mého návrhu.*“ Perokresby na vazbě nejsou všeobecně známé, což lze odvodit ze skutečnosti, že Pavel Myslín tento Bílkův projev nezohlednil ve své publikaci *František Bílek a kniha*.⁶ Na přední desce rukopisu výtvarník vyobrazil postavu otočenou zády k divákovi, držící v rukou vztažených k nebi erb rodu Lhotáků. Zadní plán tvoří strom s jedinou olistěnou větví. Vidíme zde také titul a bližší údaje o knize ztvárněné Bílkovým typickým písmem. Tím opatřil také hřbet knihy. Uprostřed zadní desky zanechal malou perokresbu olistěného stromu s datem 1916 na pásce – jakousi

alegorii naděje kontrastující s námětem přední desky. Na přední přidešti pak načrtl medailon z větví, do kterého Lhoták připsal červenou tuší: „*Solus sibi! Camillus*“. Na zadním přidešti je nalepeno dřevorytové exlibris, které Bílek pro Lhotáka vytvořil a je známé např. ze sbírek Moravské galerie v Brně.⁷

Lhotákův rukopis není jen sbírkou rodových pramenů a dalším svědkem Lhotákovy snahy o zvýšení prestiže své osoby. Přináší nový materiál pro studium zájemcům o tvorbu Ludvíka Bradáče, a především Františka Bílka. Ten se dle Lhotákových slov řídil ideovým záměrem autora rukopisu, a tak můžeme sledovat privátní projev spolupráce autora a ilustrátora, který je pro českou knižní kulturu počátku 20. století zcela typický.

Mgr. Jana Tvrzníková

⁵ František Bílek [online]. Artmuseum [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=157.

⁶ MYSLÍN, Pavel. *František Bílek a kniha*. Praha: Arbor vitae; Galerie hlavního města Prahy, 2011.

⁷ Kamil J. rytíř Lhoták, univ. prof., *Ex libris* [online]. Moravská galerie Sbírký on-line [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://sbirky.moravska-galerie.cz/dielo/CZE:MG_C_12246. Rovněž: *Odkaz na galerii exlibris Františka Bílka* [online]. Společnost Františka Bílka [cit. 10. 9. 2018]. Dostupné z: http://spol-fb.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=107:2015-07-31-18-20-28.